

Intet nyt fra smørhullet

* Et syvtal. En middelmådig præstation. Sådan lyder Søren Hougaards vurdering af Danmark som innovationsmiljø. Søren Hougaard er adjungeret professor ved Handelshøjskolen i København i entrepreneurship – eller iværksætteri som man ville sige på dansk. Han holder et vågent øje med de internationale undersøgelser, der hvert år analyserer og sammenligner forskellige landes evne til at innovere. Og det ser som sagt ikke for godt ud. På flere centrale parametre halter Danmark efter de lande, vi normalt sammenligner os med. Det drejer sig for eksempel om uddannelsessystemets indretning, mængden af kapital til investeringer og antallet af nye patenter. Først og fremmest er den dog gal med kulturen. Vi er ganske enkelt for trygge i Danmark til at turde kaste os ud i noget så risikofyldt som at blive innovatører.

Små ambitioner

»Jeg hylder ikke begreber som utryghed og udstødt-hed, men der er ingen tvivl om, at nød og 'sense of urgency' – fornemmelsen af nødvendighed og herunder frygten – er væsentlige drivkræfter, når det drejer sig om at skabe virksomheder. Ikke fordi jeg ikke tror på begejstringen; jeg tror meget på begejstringen, og jeg tror meget på omsorg og solidaritet, men det kan også blive så omfavnende, at det kan blive knugende for kreativiteten og for evnen til at skabe nye ting. Tryghed kan blive så omfattende, at det fører til konventionel tænkning,« siger Søren Hougaard.

At vi som danskere ikke tager større chancer er egentlig paradoksalt. Vi har verdens måske bedste økonomiske sikkerhedsnet, så egentlig burde vi ikke være så nervøse for at sætte jobsikkerheden over styr.

»Vi kan ikke falde så dybt, og alligevel er der ikke

nogen som danskerne, der klynger sig så hårdt til sin liguster og sit parcelhus. Det er et husmandsfænomen, hvor vi er bange for at miste den smule selveje, vi har. Det er et paradoks, at et samfund, der er så velforsikret, ikke avler større iværksætteri, end det gør, men det må være fordi, grådigheden og frygten er pillet ud af samfundet,« siger Søren Hougaard.

Efterlyses: Egoisme

Som innovatører og iværksættere savner vi ganske enkelt troldsplinten, mener Søren Hougaard. Modet til at være den bedste og realisere sine egne drømme og holdninger. Og han er heller ikke bleg for at efterlyse større egoisme:

»Nogle af vores allerdygtigste virksomheder er servicevirksomheder, som i virkeligheden udspringer af en pædagogisk vision.«

»Egoismen skal du ikke nødvendigvis undertrykke, for den er legitim, så længe du ikke tilsidesætter andre menneskers rettigheder og muligheder for at være her. Så er din egen egoisme og grådighed sådan set okay.«

Egoisme er imidlertid ikke en egenskab, vi hylder her i landet. I hvert fald hvis den tilhører den ambitiøse forretningsmand. Mens vi alle har travlt med at hylde de 'egoistiske' og kendte studieværter, skuespillere, sportsfolk og 'stjerner for en aften', er det anderledes småt med anerkendelsen af den succesfulde forretningsmand. Her bruger vi let nedsættende betegnelser som 'rejsekonge', 'byggematador' eller 'storkøbmand'. Og når det går galt for dem, er vi hurtige til at slå hånden af dem, fortæller Søren Hougaard.

»Vi er jo et samfund, som udstøder individer, som har fejlet, og der er jo ikke et mere synligt område at fejle på end at starte en virksomhed og så gå konkurs. For samfundet, vennerne, familien er det jo et synligt bevis på, at man er taber. Som konkursramt risikerer man at blive behandlet som en kræftpatient selv af sine nærmeste. Det omgivende samfund er meget hurtigt til at udstøde en.«

Det starter i skolen

Den danske folkeskole er på mange måder godt gearret til at producere de kreative individer, som skal sikre Danmarks position i verdenssamfundet. Vi opdrager vores børn til hele individer med kritisk sans, selvstændige meninger og gode evner for samarbejde. Alt sammen egenskaber som efterlyses af moderne videnbaserede virksomheder. Men det skaber ikke i sig selv gode innovatører.

»Der er mange gode ting at sige om folkeskolen. Vi er meget konsensusøgende, og vi bryder os ikke om utrygge situationer. Børn og unge bliver imidlertid ikke stimuleret nok til at være individualister og præstationsorienterede, til at gå egne veje, til at blive de bedste. Vi får at vide, at vi skal være hele mennesker, gode i grupper og solidariske med hinanden, og det er også gode dyder, men det er bare ikke specielt gode dyder, når det drejer sig om innovation. Vore pædagogiske traditioner og ærke-grundtvigianske og adfærdspsykologiske holdninger har været et positivt særkende i mange år, men er en hæmsko i relation til iværksætteri, fordi det animerer for lidt til at bryde ud af flokken. Og iværksættere og innovatører er netop personer, som tænker skævt og lidt på tværs, og som tør stå uden for fællesskabet,« siger Søren Hougaard.

Trygge mennesker tænker ikke nye tanker. De bliver i hvert fald sjældent innovatører, og det kan måske blive Danmarks helt store problem, mener Søren Hougaard, adj. professor i entrepreneurship.

FOTO: POLFOTO

Den typiske innovatør

Det lader sig ikke gøre at tegne en personlighedsprofil af den typiske innovatør. To parametre synes dog at være rimeligt stabile: Køn og alder. Ifølge disse er den typiske innovatør mand og befinder sig i aldersintervallet 25-35 år, eller også er han over 50.

Sådan ser billedet i hvert fald ud, hvis man spørger Søren Jensen, innovationskonsulent på Syddansk Innovation. Syddansk Innovation er et af de syv statsligt godkendte innovationsmiljøer i Danmark, hvis opgave det er at lave forretninger ud af gode idéer. Ifølge Søren Jensen er vi innovative i tre stadier af vores liv:

»Når vi er børn og innovative fordi vi er nysgerrige og gerne vil lære noget. Når vi er 20 – 35 år er vi innovative og tør tage springet, fordi vi ikke er satte; vi har ikke fået købt hus og bil og har ikke fået børn endnu. Og når vi kommer over på den anden side, hvor børnene er vokset til, og huset er betalt ud, og man kan have et rimeligt fornuftigt liv uden de store indtægter. Så tør man igen.«

Af de 50 gode idéer, som Syddansk Innovation har forsøgt at udvikle, har blot én været udtænkt af en kvinde.

- I stedet mener han, at vi skal lære af de lande, som klarer sig godt, hvad angår innovation. USA, England, Holland og Finland er eksempler på fire lande, vi normalt sammenligner os med, og som er væsentligt bedre til at producere iværksættere, end vi er. Og det er, med Finland som mulig undtagelse, samtidig lande, som repræsenterer et andet syn forholdet mellem individ og samfund, et mere liberalt syn end det, som ifølge Søren Hougaard kendetegner de kontinentale europæiske samfund, hvor man i højere grad orienterer sig mod nationen, staten og sammenholdet.

Lukkede universiteter

Patentaktiviteten i Danmark er ikke noget at prale af. Og her må både forskere og virksomheder tage deres del af ansvaret. I fællesskab. For vi har ikke tradi-

tion for et tæt parløb mellem forskning og erhvervsliv. Ifølge Søren Hougaard hylder universiteterne stadig den frie forskning som det mest givtige for både forskere og samfund.

»Jeg tror, det først og fremmest er et spørgsmål om oplysning. At forskning bliver sjovere eller kan blive mere givende for den enkelte forsker, hvis den udføres sammen med andre aktører, som er tættere på virkeliggørelsen af forskningsresultaterne, end forskerne selv er. For det andet skal man også lære universiteterne, hvordan man samarbejder med verden udenfor. Vi har ikke tradition for, at forskere skal anvende en del af deres tid uden for universiteterne. Kigger man på stillingsstrukturerne i Danmark, ser man jo tværtimod, at forskere aflønnes for et fuldtidsjob, og man forventer, at de bruger deres tid som i et fuldtidsjob. Det kunne være, at man ligesom i andre lande skulle sige, at forskere f.eks. skal bruge 20 % af deres tid uden for forskningsverdenen,« siger Søren Hougaard.

Man burde også tage at se lidt nærmere på incitamentstrukturerne på universiteterne, mener han. I dag tilhører forskerens frembringelser universitetet. Det burde man ændre på ved at give forskeren direkte ejerskab til sine egne resultater, det vil sige til de patenter, som forskningen eventuelt kaster af sig. En motivationsfaktor som måske vil fungere på et teknisk universitet, men næppe på et pædagogisk, ville kritikerne måske indvende. Men her tager de fejl, mener Søren Hougaard.

»Som konkurransramt risikerer man at blive behandlet som en kræftpatient selv af sine nærmeste. Det omgivende samfund er meget hurtigt til at udstøde en.«

»Inden for de bløde fag som pædagogik og humaniora har vi en stor tradition for virksomheder inden for underholdning, læring, kommunikation og Human Resource. At bidrage til nationalproduktet er ikke forbeholdt Risø og de grundforskningsprægede vidensfelter, det er i høj grad fra den bløde side af det videnskabelige spektrum, at innovationen skal

Søren Hougaard

Blev i oktober 2003 udnævnt til adjungeret professor i entrepreneurship ved Handelshøjskolen i København. Han er forfatter til en række bøger og artikler om forretningsudvikling og iværksætteri. Den seneste i rækken er bogen »Forretningsidéen – om iværksættelsens tidligste faser« (Samfundslitteratur 2004).

Søren Hougaard er desuden selv iværksætter. I 1993 stiftede han AMS GROUP, en privat, familieejet gruppe af udviklings- og venture capital virksomheder. AMS har blandt andet investeret i Morningstar Danmark A/S, der indsamler og bearbejder oplysninger om investeringsforeninger, og Courseware A/S, som udvikler elearning-programmer.

komme. Nogle af vores allerdygtigste virksomheder er servicevirksomheder, som i virkeligheden udspringer af en pædagogisk vision, som er udmøntet i trænings- og uddannelseskoncepter, for eksempel Time Manager,« siger Søren Hougaard og nævner sprogforskning som et andet innovativt område:

»Vi har en sprogforskningstradition i Danmark, som er i verdensklasse. Sprogforskning, sprogforståelse og sprogdekomponering er meget vigtigt, når man skal lave søgemaskiner som f.eks. Google. Det er en niche, hvor det har vist sig, at vi i Danmark har været i stand til at frembringe virksomheder, som er med helt fremme. Vi har i høj grad en tradition for at skabe bløde virksomheder, så pædagogerne går ikke ram forbi.«

Anders Lindskov
anli@dpu.dk